

Брюксел, 24 април 2025 г.
(OR. en)

8086/25

EDUC 112
SOC 223
DIGIT 63
EMPL 143

БЕЛЕЖКА

От:	Председателството
До:	Комитета на постоянните представители/Съвета
Относно:	Ролята на съюза на уменията за укрепването на европейското пространство за образование – <i>Ориентационен дебат</i>

Приложено се изпраща на делегациите бележка с насоки на председателството по посочения по-горе въпрос с оглед на ориентационния дебат на заседанието на Съвета (Образование, младеж, култура и спорт) на 12 май 2025 г.

Ролята на съюза на уменията за укрепването на европейското пространство за образование

Образованието и развитието на умения са в основата на икономическата и социалната програма на Европейския съюз. С оглед на укрепването на конкурентоспособността на Европа и на нейната икономическа и демократична устойчивост и предоставянето на равни възможности на всеки за достъп до образование, учене през целия живот и качествени работни места, Европейската комисия въведе съюза на уменията – стратегическа инициатива, която има за цел да подобри образованието, обучението и ученето през целия живот.

Според визията на Комисията съюзът на уменията определя образованието и уменията като пълноценен и цялостен стратегически инструмент на политиката за икономическа конкурентоспособност и стабилност на ЕС.

Съюзът на уменията въвежда две ключови инициативи, свързани с образованието:

- план за действие относно основните умения, насочен към подобряване на основните умения в областта на грамотността, математиката и науките, както и на цифровите умения и уменията в за гражданско участие;
- стратегически план за образованието в областта на НТИМ, който има за цел да стимулира познанията и професионалното развитие в областта на науките, технологиите, инженерството и математиката (НТИМ).

Съюзът на уменията акцентира върху четири направления с цел да се гарантира възможността на всеки да изгради солидна база умения и да се ангажира с повишаване на квалификацията и преквалификация през целия живот за постигането на пълноценен живот. Четирите направления са следните:

- изграждане на умения за качествен живот и качествени работни места чрез солидна образователна основа с инициативи за подобряване и развитие на образованието и уменията чрез европейското пространство за образование (ЕПО), включително нови инициативи като схемата за подкрепа на основните умения;
- повишаване на квалификацията и преквалификация на гъвкава работна сила за цифровия и екологичния преход, включително мерки в подкрепа на ученето през целия живот и повишаването на квалификацията чрез механизми като пилотния проект „Гаранция за умения“;
- свободно движение на уменията в целия ЕС за целите на конкурентоспособността, включително мерки за улесняване на трудовата мобилност чрез рационализиране на признаването на квалификациите въз основа на инициативата за преносимост на уменията;
- привличане, развитие и задържане на таланти за бъдещето на Европа чрез мерки като действието „Мария Склодовска-Кюри“ MSCA Choose Europe (Избери Европа).

В съобщението на Комисията се предлагат и редица нови цели, които трябва да бъдат постигнати до 2030 г.:

- делът на слабите резултати в областта на грамотността, математиката, науките и цифровите умения следва да бъде под 15%, докато делът на най-силните резултати в областта на грамотността, математиката и науките следва да бъде най-малко 15%;
- делът на учащите, записани в области на НТИМ в професионално образование и обучение (ПОО) на ниво средно образование, следва да бъде най-малко 45%, като един от всеки петима учащи следва да е жена;

- делът на студентите, записани в области на НТИМ във висшето образование, следва да бъде най-малко 32%, като поне двама от всеки петима студенти следва да бъдат жени;
- делът на студентите, записани в докторантски програми в областта на ИКТ¹, следва да бъде не по-нисък от 5%, като поне един от всеки трима студенти следва да бъде жена;
- годишният брой на учащите от държави извън ЕС, които идват да учат и да получат диплома за висше образование в ЕС, следва да бъде най-малко 350 000.

Предлага се нова рамка за управление (както е посочено в приложението), включително Европейски съвет на високо равнище по въпросите на уменията и Европейска обсерватория за определяне на необходимите умения, за да се гарантира основано на факти изготвяне и прилагане на политиките. Съветът по въпросите на уменията и Обсерваторията ще подпомагат работата на Комисията за изготвяне на нова препоръка за ЕС-27 относно образованието и уменията, както и на специфичните за отделните държави препоръки в цикъла на европейския семестър.

Съюзът на уменията определя образованието и уменията като стратегически инструмент за икономическа конкурентоспособност. Макар инициативата да отчита основните предизвикателства, например спада при основните умения, недостига на учители и необходимостта от цифрови и зелени умения, тя до голяма степен разглежда образованието и обучението през призмата на пазара на труда, като обръща по-малко внимание на по-широките образователни ценности като личностно развитие и критично мислене.

Въпреки това стратегическата рамка за европейско сътрудничество в областта на образованието и обучението, създадена през 2021 г. с основната цел за изграждане на ЕПО, продължава да бъде ключова рамка за осигуряване на цялостен подход към образованието и обучението във всякакъв контекст и на всички равнища – от образованието и грижите в ранна детска възраст до ученето за възрастни, включително ПОО и висшето образование. Тя е насочена към пет стратегически приоритета, някои от които са съгласувани с целите на съюза на уменията, и има свой собствен набор от амбициозни цели на равнище ЕС, договорени от държавите членки, като изброените по-долу пет трябва да бъдат постигнати до 2030 г., в същия срок като новите цели, предложени в рамките на съюза на уменията:

¹ Информационни и комуникационни технологии.

- **15-годишни със слаби основни умения**

Делът на 15-годишните със слаби резултати по четене, математика и науки следва да бъде под 15% до 2030 г.

- **Осмокласници със слаби умения в областта на цифровите технологии**

Делът на осмокласниците с ниска компютърна и информационна грамотност следва да бъде под 15% до 2030 г.

- **Участие в образованието и грижите в ранна детска възраст**

До 2030 г. най-малко 96% от децата на възраст между три години и възрастта за започване на задължително начално образование следва да участват в образованието и грижите в ранна детска възраст.

- **Лица, напускащи преждевременно системата на образованието и обучението**

До 2030 г. делът на лицата, преждевременно напускащи системата на образование и обучение, следва да бъде под 9%.

- **Завършване на висше образование**

Делът на хората на възраст 25 – 34 години, които са завършили висше образование, следва да бъде поне 45% до 2030 г.

Инициативите в рамките на съюза на уменията и ЕПО споделят някои полезни взаимодействия и общи цели, например повишаване на уменията, ученето през целия живот и мобилността. Необходимо е обаче да се гарантира, че ориентираният към пазара на труда подход на съюза на уменията не измества по-широката цел на ЕПО, която следва основния принцип за обхващане на системите за образование и обучение като цяло в рамките на приобщаваща и всеобхватна перспектива за учене през целия живот и с цел да се гарантира, че тези системи допринасят за личностната, социалната и професионалната реализация на всички граждани и насърчават демократичните ценности, равенството, социалното сближаване, активното гражданско участие и межкултурния диалог.

Уменията са в основата на една процъфтяваща и конкурентоспособна икономика и съответно системите за образование и обучение следва да предоставят на гражданите висококачествени умения по приобщаващ начин, като се започне от основните умения, които са ключов фактор за личностна реализация и развитие, пригодност за заетост, социално приобщаване и активно гражданско участие. Основните умения в областта на езиковата и математическата грамотност са от решаващо значение, но не са достатъчни да позволят на хората да се справят с бързо променящата се социално-икономическа среда, и тези умения трябва да бъдат допълнени от критично мислене, творчество и гражданска ангажираност.

Като се имат предвид тези паралелни усилия и добре установената рамка на ЕПО, която е силно застъпена в сътрудничеството между държавите членки с подкрепа от Европейската комисия, и за да се постигне максимална ефикасност и ефективност на системите и политиките за образование и обучение, съюзът на уменията би могъл да допринесе за укрепването и засилването на ЕПО чрез преодоляване на нововъзникващите предизвикателства в образованието и обучението и за осигуряването на ефективно използване на наличните ресурси чрез предотвратяване на дублиране и допълнителна административна тежест.

За постигането на тази цел министрите на образованието и основните заинтересовани страни трябва да участват активно в планирането и реализирането на съюза на уменията, с оглед осигуряване на съгласуваност с националните политики и приоритети в областта на образованието и обучението, както и на съдържателни и основаващи се на по-добра информираност решения относно реформите и инвестициите в областта на образованието, обучението и уменията. Възприемането на подход, който е координиран в рамките на политиките в областта на образованието и обучението и включва всички имащи отношение сектори, например заетостта, социалните въпроси, икономиката и финансовия сектор, би могло да увеличи максимално ефективността и на двете рамки (европейското пространство за образование и съюза на уменията). Така ще бъде гарантиран цялостният подход към образованието и обучението, договорен през 2021 г., като същевременно ще се подобри развитието на умения.

В контекста на посоченото по-горе и предвид предстоящата работа по прегледа на стратегическата рамка – включително целите на равнище ЕС, структурата на управление и методите на работа – въз основа на оценката на Комисията на първия цикъл на ЕПО, председателството приканва министрите да посочат как според тях съюзът на уменията и европейското пространство за образование могат да се допълват и подсилват взаимно, за да се насърчават по-приобщаващи и ориентирани към бъдещето системи за образование и обучение в целия ЕС и да се постигне максимална видимост и политическа подкрепа за по-добри резултати в областта на образованието, обучението и уменията на европейско равнище.

За насочване на ориентационния дебат председателството приканва министрите да отговорят на следните въпроси:

1. Как съюзът на уменията и европейското пространство за образование могат най-добре да се допълват с оглед на осигуряването на висококачествено и приобщаващо образование и обучение за всички учащи, като същевременно се избягват дублирането и ненужната административна тежест?
 2. След първия цикъл на стратегическата рамка за европейско сътрудничество в областта на образованието и обучението кои ключови елементи на съюза на уменията следва да бъдат приоритизирани, за да не се измества фокусът, а по-скоро да се осигури подкрепа за целите на европейското пространство за образование, и как може да се опрости управлението, за да се гарантира по-голяма съгласуваност и по-бързо и по-гъвкаво вземане на решения?
-

Предложението на Европейската комисия относно управлението на съюза на уменията

